

Βρυξέλλες, 27 Μαΐου 2022
(OR. en)

9563/22

JAI 761	DROIPEN 69
COSI 149	COPEN 210
ENFOPOL 298	FREMP 110
ENFOCUSTOM 89	JAIEX 61
IXIM 145	CFSP/PESC 705
CT 99	COPS 238
CRIMORG 81	HYBRID 49
FRONT 218	DISINFO 47
ASIM 47	TELECOM 248
VISA 87	DIGIT 108
CYBER 191	COMPET 408
DATAPROTECT 175	RECH 307
CATS 30	

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	25 Μαΐου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 252 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Τέταρτη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 252 final.

σνημμ.: COM(2022) 252 final

Βρυξέλλες, 25.5.2022
COM(2022) 252 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Τέταρτη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την
Ένωση Ασφάλειας**

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας κυριαρχεί στο σημερινό θεματολόγιο της ΕΕ για την ασφάλεια. Ο πόλεμος όχι μόνο απειλεί την Ουκρανία, αλλά επιδιώκει να βλάψει την παγκόσμια σταθερότητα και ασφάλεια. Εντός της ΕΕ επιφέρει διάφορους κινδύνους για την ασφάλεια των πολιτών. Υπάρχουν νέες αβεβαιότητες όσον αφορά τον εφοδιασμό σε ενέργεια και άλλες πρώτες ύλες, ενώ οι κρίσιμες υποδομές ενδέχεται να αποτελέσουν στόχο κυβερνοεπιθέσεων. Η εσωτερική ασφάλεια και προστασία της ΕΕ τίθενται σε κίνδυνο από πιθανές επιθέσεις ή ατυχήματα που οφείλονται σε χημικούς, βιολογικούς, ραδιολογικούς ή πυρηνικούς παράγοντες στην εμπόλεμη ζώνη. Τα τρωτά σημεία εκατομμυρίων ανθρώπων που έχουν εγκαταλείψει τις εμπόλεμες περιοχές μπορούν γρήγορα να αποτελέσουν αντικείμενο εκμετάλλευσης από το οργανωμένο έγκλημα, μέσω της εμπορίας γυναικών και παιδιών, που διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο.

Απέναντι σ' αυτές τις νέες και δυνητικές απειλές, η ΕΕ έχει παραμείνει αποφασιστική και ενωμένη. Παρότι μέχρι στιγμής ο αντίκτυπος του πολέμου έχει παραμείνει κυρίως περιορισμένος στο έδαφος της Ουκρανίας, η ΕΕ έχει εντείνει τις ενέργειες *επαγρύπνησης και συντονισμού* με αυξημένη παρακολούθηση του τοπίου των απειλών και έχει καταβάλει προσπάθειες για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας ώστε να διασφαλιστεί η *ετοιμότητα*.

Στη διακήρυξη των Βερσαλλιών της 10ης-11ης Μαρτίου 2022¹, οι Ευρωπαίοι ηγέτες τόνισαν την ανάγκη προετοιμασίας για την αντιμετώπιση ταχέως αναδυόμενων προκλήσεων, μεταξύ άλλων «εξασφαλίζοντας την προστασία μας απέναντι σε έναν διαρκώς εντεινόμενο υβριδικό πόλεμο, ενισχύοντας την κυβερνοανθεκτικότητά μας, προστατεύοντας τις υποδομές μας — ιδίως τις υποδομές ζωτικής σημασίας— και καταπολεμώντας την παραπληροφόρηση».

Το πλαίσιο της Ένωσης Ασφάλειας έχει καίρια σημασία για τη διαφύλαξη της ασφάλειας σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι τέσσερις στρατηγικές προτεραιότητες που καθορίζονται στη στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας² εξακολουθούν να σχετίζονται άμεσα με το καθήκον αυτό στο τρέχον γεωπολιτικό πλαίσιο: i) διαχρονικό περιβάλλον ασφάλειας· ii) αντιμετώπιση των εξελισσόμενων απειλών· iii) προστασία των Ευρωπαίων από την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα· και iv) ισχυρό ευρωπαϊκό οικοσύστημα ασφάλειας. Ο πόλεμος υπογράμμισε την ανάγκη η ΕΕ και τα κράτη μέλη της να αξιοποιήσουν πλήρως τα νομοθετικά μέσα και τα μέσα πολιτικής που είναι ήδη διαθέσιμα στο πλαίσιο της στρατηγικής για την Ένωση Ασφάλειας, τα οποία ενισχύουν τη συντονισμένη στήριξη της ΕΕ προς τα κράτη μέλη σε θέματα όπως το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία, η κυβερνοασφάλεια και οι υβριδικές απειλές.

Οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων ενέτειναν επίσης τις προσπάθειές τους για την αντιμετώπιση του πολέμου στην Ουκρανία, διαδραματίζοντας καίριο ρόλο στην αξιολόγηση απειλών και στην υποστήριξη επιχειρησιακών αντιδράσεων³. Η συνεχής ενίσχυση της επιχειρησιακής πρακτικής και της διακυβέρνησης του χώρου Σένγκεν αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό παράγοντα.

Η παρούσα τέταρτη έκθεση προόδου για την Ένωση Ασφάλειας επικεντρώνεται στις εξελίξεις που επήλθαν τους τελευταίους μήνες μετά την έναρξη του ρωσικού επιθετικού

¹ <https://www.consilium.europa.eu/media/54801/20220311-versailles-declaration-el.pdf>

² COM(2020) 605.

³ [Κοινή δήλωση των οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων σχετικά με την Ουκρανία | Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο \(europa.eu\)](#)

πόλεμου κατά της Ουκρανίας. Παρέχει επισκόπηση των δράσεων που έχουν αναληφθεί σε όλα τα σκέλη της Ένωσης Ασφάλειας και εξετάζει τις ανάγκες για ετοιμότητα οι οποίες προκύπτουν από πιθανές απειλές κατά της ασφάλειας που ενέχει ο πόλεμος στην Ουκρανία. Πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά άλλους φακέλους της Ένωσης Ασφάλειας παρέχονται στο παράρτημα.

II. ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Από τότε που ξέσπασε ο πόλεμος, ιδιωτικοί φορείς και εγκληματικές επιχειρήσεις έχουν προβάλει το γεγονός ότι αναλαμβάνουν κυβερνοδραστηριότητες προς υποστήριξη της μιας ή της άλλης πλευράς. Ο χακτιβισμός⁴ συνιστά απειλή λόγω του κινδύνου δευτερογενών επιπτώσεων σε κρίσιμες υπηρεσίες της ΕΕ, του κινδύνου επιθέσεων από επίσημα δίκτυα ή άλλων απρόβλεπτων δευτερογενών επιπτώσεων. Παρόλο που μέχρι στιγμής ο πόλεμος έχει διεξαχθεί σε μεγάλο βαθμό με συμβατικά μέσα με περιορισμένες μόνο δευτερογενείς επιπτώσεις, ο κίνδυνος κλιμάκωσης στον τομέα αυτόν είναι υπαρκτός.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ ενίσχυσε τον συντονισμό και την ετοιμότητά της. Οι απειλές που απορρέουν από τον πόλεμο υπογραμμίζουν την ανάγκη να καλλιεργηθεί πνεύμα ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειρογνωσίας μεταξύ της ΕΕ, των κρατών μελών και όλων των κοινοτήτων κυβερνοασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται η ανάπτυξη ολοκληρωμένης επίγνωσης της κατάστασης, κοινής για τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ και τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά τις κρίσιμες υποδομές από τις οποίες εξαρτάται η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Καταλογισμός κυβερνοεπιθέσεων κατά της Ουκρανίας

Οι κυβερνοεπιθέσεις κατά της ίδιας της Ουκρανίας ξεκίνησαν πριν από τη ρωσική επίθεση και, κατά τις πρώτες ημέρες του πολέμου⁵, αποσκοπούσαν στην παραβίαση λογαριασμών χρηστών του στρατιωτικού προσωπικού της Ουκρανίας και στη διαταραχή των βασικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των συνοριακών ελέγχων και των τηλεπικοινωνιών.

Στις 14 Ιανουαρίου 2022 ο Ύπατος Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωσή⁶ εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την οποία καταδίκασε τις κυβερνοεπιθέσεις κατά της Ουκρανίας και επιβεβαίωσε εκ νέου την αμέριστη υποστήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία.

⁴ Πρόσφατο παράδειγμα χακτιβισμού είναι η χρήση λογισμικού «protestware» για τη διάδοση κακόβουλου λογισμικού σε ρωσικές διευθύνσεις IP μέσω ενός δημοφιλούς πακέτου ανοικτού κώδικα, το οποίο θα μπορούσε να οδηγήσει σε κινδύνους για την αλυσίδα εφοδιασμού και σε απώλεια εμπιστοσύνης στην κοινότητα ανοικτού κώδικα. Η Επιτροπή κατέστησε σαφές ότι οι κυβερνοεπιθέσεις (ακόμη και οι καλοπροαίρετες) κατά της Ρωσίας είναι παράνομες.

⁵ Ειδική έκθεση της Microsoft: [An overview of Russia's cyberattack activity in Ukraine; The hybrid war in Ukraine \(Επισκόπηση της ρωσικής κυβερνοεπίθεσης στην Ουκρανία· ο υβριδικός πόλεμος στην Ουκρανία\) — Microsoft On the Issues](#)

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2022/01/14/ukraine-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-cyberattack-against-ukraine/>

Στις 10 Μαΐου η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της, από κοινού με τους διεθνείς εταίρους, καταδίκασαν απερίφραστα⁷ την κακόβουλη δραστηριότητα στον κυβερνοχώρο που διαπράχθηκε κατά της Ουκρανίας στις 24 Φεβρουαρίου, η οποία στόχευε το δίκτυο του δορυφόρου KA-SAT, ιδιοκτησίας της Viasat, και καταλόγισε απευθείας την επίθεση στη Ρωσική Ομοσπονδία. Αυτή η κυβερνοεπίθεση είχε σημαντικό αντίκτυπο, προκαλώντας αδιακρίτως διακοπές και διαταραχές στην επικοινωνία σε πολλές δημόσιες αρχές, επιχειρήσεις και χρήστες στην Ουκρανία, ενώ επίσης επηρέασε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ.

Επαγρύπνηση και συντονισμός

Μετά την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας, η παρακολούθηση της κατάστασης στον τομέα της κυβερνοασφάλειας στα κράτη μέλη και στα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχει ενταθεί. Ο Οργανισμός της ΕΕ για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA), το Ευρωπαϊκό Κέντρο για το Κυβερνοέγκλημα της Ευρωπόλ, η ομάδα αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην πληροφορική για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ (CERT-EE) και το Κέντρο ανάλυσης πληροφοριών της ΕΕ (EU INTCEN) έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη κοινής επίγνωσης της κατάστασης στην ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω της τακτικής παρακολούθησης της ύποπτης κυβερνοδραστηριότητας, και σε συγκεκριμένους τομείς όπως η ενέργεια, οι μεταφορές και η αεροπορία, ενώ έχουν παράσχει αξιολογήσεις για την καθοδήγηση της προληπτικής δράσης.

Έχουν επίσης ενταθεί ο συντονισμός και η ανταλλαγή πληροφοριών με δίκτυα κυβερνοασφάλειας, όπως το δίκτυο οργανισμών διασύνδεσης για τις κρίσεις στον κυβερνοχώρο (CyCLONE), το οποίο περιλαμβάνει εθνικούς οργανισμούς με αρμοδιότητα στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, την Επιτροπή και τον ENISA. Για να λαμβάνεται υπόψη η προσέγγιση αυτή σε εσωτερικό επίπεδο από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, έχει συσταθεί συντονιστικός μηχανισμός, η ειδική ομάδα για τις κυβερνοκρίσεις, που δίνει τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ όλων των σχετικών υπηρεσιών, φορέων και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων του ENISA, του Ευρωπαϊκού Κέντρου για το Κυβερνοέγκλημα της Ευρωπόλ και της CERT-EE. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για τη διασφάλιση διαύλων επικοινωνίας μεταξύ πολιτικού, επιχειρησιακού και τεχνικού επιπέδου, καθώς και για την ενίσχυση της συνεργασίας με το δίκτυο Ομάδων Αντιμετώπισης Περιστατικών Ασφάλειας Υπολογιστών (CSIRT).

Η Ευρωπόλ ενεργοποίησε επίσης το πρωτόκολλο της ΕΕ για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της επιβολής του νόμου, το οποίο επιτρέπει την ενίσχυση της παρακολούθησης των κυβερνοαπειλών και της ανταλλαγής σχετικών πληροφοριών μεταξύ ευρέος φάσματος ενδιαφερόμενων μερών, ώστε να διαμορφωθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα των πληροφοριών του κυβερνοχώρου.

Πέραν των κυβερνοαπειλών, τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED) και οι υπηρεσίες της Επιτροπής έχουν εντείνει την επαγρύπνησή τους όσον αφορά την έκθεση κρίσιμων υποδομών σε φυσικές απειλές που δεν σχετίζονται με τον κυβερνοχώρο. Οι κρίσιμες υποδομές και οι οντότητες που τις διαχειρίζονται ενδέχεται να

⁷ [Ρωσικές κυβερνοεπιχειρήσεις κατά της Ουκρανίας: Δήλωση του Ύπατου Εκπροσώπου εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Συμβούλιο \(europa.eu\)](#)

εκτίθενται σε φυσικούς κινδύνους, όπως δολιοφθορά από κρατικούς ή υποστηριζόμενους από κράτη φορείς στο πλαίσιο πιθανών αντιποίνων κατά της ΕΕ.

Ετοιμότητα

Η ετοιμότητα στον τομέα της κυβερνοασφάλειας και της ασφάλειας των κρίσιμων υποδομών είναι πιο απαραίτητη από ποτέ, δεδομένης της αυξημένης έκθεσης της Ευρώπης σε πλήθος απειλών λόγω του πολέμου. Οι προσπάθειες για την ενίσχυση της ετοιμότητας περιλάμβαναν ορισμένες άμεσες δράσεις, μεταξύ άλλων και ορισμένες που είχαν ήδη προβλεφθεί πριν από την επίθεση της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας. Σ' αυτές περιλαμβάνονται ασκήσεις, κατευθυντήριες γραμμές, νομοθετικά μέτρα, αύξηση της ανθεκτικότητας σε κρίσιμους τομείς και συνεργασία με εταίρους.

Η γαλλική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED) και τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA), διοργάνωσαν στις αρχές του 2022 άσκηση βάσει σεναρίων με την ονομασία «EU CyCLES» (Cyber Crisis Linking Exercise on Solidarity — άσκηση διασύνδεσης για τις κυβερνοκρίσεις με θέμα την αλληλεγγύη), με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης σε πολιτικό επίπεδο και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρησιακού και πολιτικού επιπέδου σε περίπτωση κυβερνοεπίθεσης μεγάλης κλίμακας.

Τον Φεβρουάριο ο ENISA και η CERT-EE δημοσίευσαν **κατευθυντήριες γραμμές** σχετικά με τον τρόπο αύξησης της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας στην ΕΕ⁸. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές ενθαρρύνουν όλους τους οργανισμούς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην ΕΕ να υιοθετήσουν ελάχιστο σύνολο βέλτιστων πρακτικών για την κυβερνοασφάλεια, ώστε να βελτιωθεί ουσιαστικά η νοοτροπία κυβερνοασφάλειας. Τον Μάρτιο η CERT-EE δημοσίευσε επακόλουθη τεχνική καθοδήγηση, με τη στήριξη του ENISA⁹, καθώς και καθοδήγηση για την ασφάλεια με σκοπό την ενίσχυση της ρύθμισης παραμέτρων των εφαρμογών Signal¹⁰ με σειρά πρακτικών συστάσεων προς τους οργανισμούς για τη βελτίωση της στάσης τους έναντι της κυβερνοασφάλειας.

Νομοθετικές πρωτοβουλίες

Η τρέχουσα κατάσταση υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη να **εφαρμοστεί η ισχύουσα νομοθεσία** και να επιταχυνθεί η **έγκριση των εκκρεμών πρωτοβουλιών**.

Η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της **οδηγίας για την ασφάλεια των συστημάτων δικτύου και πληροφοριών (οδηγία NIS)¹¹**, η οποία απαιτεί από τα κράτη

⁸ Boosting your Organisation's Cyber Resilience - Joint Publication (Ενίσχυση της κυβερνοανθεκτικότητας του οργανισμού σας — Κοινή δημοσίευση), 14.2.2022.

⁹ Security Guidance 2022-01 - Cybersecurity mitigation measures against critical threats (Καθοδήγηση για την ασφάλεια 2022-01 — Μέτρα μετριασμού των κινδύνων για την κυβερνοασφάλεια από κρίσιμες απειλές).

¹⁰ CERT-EU Security Guidance 22-002 - Hardening Signal (Καθοδήγηση της CERT-EE για την ασφάλεια 22-002 — Θωράκιση του Signal).

¹¹ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο ασφάλειας συστημάτων δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση.

μέλη να είναι κατάλληλα εξοπλισμένα, για παράδειγμα με Ομάδα Αντιμετώπισης Περιστατικών Ασφάλειας Υπολογιστών (CSIRT) και με τον ορισμό αρμόδιων αρχών. Παρέχει μια βάση για αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Η πολιτική συμφωνία που επιτεύχθηκε από τους συννομοθέτες σχετικά με την **οδηγία NIS2**¹² αποτελεί περαιτέρω σημαντική πρόοδο, καθώς παρέχει ισχυρό ενωσιακό πλαίσιο ετοιμότητας.

NIS 2 — περαιτέρω ενίσχυση της ετοιμότητας

- Η νέα οδηγία για τα συστήματα δικτύου και πληροφοριών θα αντιμετωπίσει τις ελλείψεις της προηγούμενης οδηγίας NIS, ώστε να προσαρμοστεί στις τρέχουσες ανάγκες και να καταστεί ανθεκτική στις μελλοντικές εξελίξεις. Καθορίζει ελάχιστους κανόνες για ένα κανονιστικό πλαίσιο και θεσπίζει μηχανισμούς για την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε κάθε κράτος μέλος.
- Διευρύνει το πεδίο εφαρμογής των κανόνων, με την προσθήκη νέων τομέων ζωτικής σημασίας για την οικονομία και την κοινωνία (για παράδειγμα, των τομέων των φαρμακευτικών και ιατροτεχνολογικών προϊόντων ή της παραγωγής τροφίμων). Στο πεδίο εφαρμογής της θα εμπίπτουν όλες οι μεσαίες και μεγάλες οντότητες που δραστηριοποιούνται στους τομείς ή παρέχουν υπηρεσίες που καλύπτονται από την οδηγία. Καλύπτονται επίσης οι φορείς δημόσιας διοίκησης των εθνικών κυβερνήσεων (εξαιρουμένων των δικαστικών αρχών, των κοινοβουλίων και των κεντρικών τραπεζών) και οι αντίστοιχοι φορείς σε περιφερειακό επίπεδο. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι θα εφαρμόζεται στις εν λόγω οντότητες και σε τοπικό επίπεδο.
- Στο πλαίσιο της NIS2 θα καθοριστεί η βάση για τα μέτρα διαχείρισης κινδύνων στον τομέα της κυβερνοασφάλειας και θα συσταθεί επίσημα το ευρωπαϊκό δίκτυο οργανισμών διασύνδεσης για τις κρίσεις στον κυβερνοχώρο, EU-CyCLONe, το οποίο θα στηρίζει τη συντονισμένη διαχείριση περιστατικών κυβερνοασφάλειας μεγάλης κλίμακας.
- Η πρόταση εισάγει επίσης ακριβέστερες διατάξεις σχετικά με τη διαδικασία αναφοράς περιστατικών, το περιεχόμενο των εκθέσεων και τα χρονοδιαγράμματα, και θεσπίζει ένδικα μέσα και κυρώσεις για τη διασφάλιση της επιβολής.
- Τα κράτη μέλη θα έχουν προθεσμία 21 μηνών από την έναρξη ισχύος της οδηγίας για να ενσωματώσουν τις διατάξεις στο εθνικό τους δίκαιο.

Η πρόδος όσον αφορά τη NIS2 θα πρέπει να συνοδευτεί το συντομότερο δυνατόν από την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων σχετικά με την προτεινόμενη **οδηγία για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων**¹³ (οδηγία CER), η οποία, μόλις εκδοθεί και εφαρμοστεί, αναμένεται να αυξήσει την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων έναντι μιας σειράς απειλών, συμπεριλαμβανομένων τρομοκρατικών επιθέσεων, απειλών εκ των έσω ή δολιοφθοράς. Είναι επίσης σημαντικό το επίπεδο φιλοδοξίας της οδηγίας για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων να συμβαδίζει με εκείνο της πρότασης της Επιτροπής και να διατηρηθεί η συνοχή με τον πολιτικό συμβιβασμό που επιτεύχθηκε στο πλαίσιο της NIS2. Συνδυαστικά, τα μέτρα αυτά θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα και την ετοιμότητα με τη θέσπιση πιο συνεκτικού και ισχυρού συστήματος, μεταξύ άλλων μέσω εθνικών σχεδίων αντιμετώπισης περιστατικών και κρίσεων. Τα εν λόγω μέτρα αποτέλεσαν

¹² COM(2020) 823.

¹³ COM(2020) 829.

επίσης μέρος της σύστασης της Επιτροπής του περασμένου έτους¹⁴ για τη δημιουργία της **Κοινής Κυβερνομονάδας**, η οποία καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι διάφοροι παράγοντες του οικοσυστήματος κυβερνοασφάλειας (διπλωματικοί, αστυνομικοί, μη στρατιωτικοί και, όπου απαιτείται, αμυντικοί) πρέπει να συνεργάζονται σε επιχειρησιακό επίπεδο. Το σημερινό τοπίο των απειλών υπογραμμίζει την αξία αυτής της αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ βασικών παραγόντων.

Η Επιτροπή εξακολουθεί να παρακολουθεί την εφαρμογή της εργαλειοθήκης για την κυβερνοασφάλεια των δικτύων **5G**¹⁵. Στο πλαίσιο αυτό, στις 11 Μαΐου η ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών δημοσίευσε έκθεση σχετικά με την ασφάλεια του ανοικτού δικτύου ραδιοπρόσβασης (Open RAN)¹⁶. Επίσης, συνεχίζει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη, ώστε να καταστεί πλήρως λειτουργικό το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αρμοδιότητας για Θέματα Κυβερνοασφάλειας.

Στις 22 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή πρότεινε **νέους κανόνες για τη θέσπιση κοινών μέτρων κυβερνοασφάλειας και ασφάλειας των πληροφοριών σε όλα τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης**. Οι κανόνες αυτοί θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα και την ικανότητα της διοίκησης της ΕΕ να αντιμετωπίζει κυβερνοαπειλές και σχετικά περιστατικά. Με την ένταξη των δραστηριοτήτων αυτών σε ένα κοινό πλαίσιο, θα ενισχυθεί η διοργανική συνεργασία και θα ελαχιστοποιηθεί η έκθεση σε κινδύνους. Ο προτεινόμενος **κανονισμός για την κυβερνοασφάλεια στα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης**¹⁷ θα ενισχύσει την εντολή της CERT-ΕΕ και θα οδηγήσει στη δημιουργία νέου διοργανικού συμβουλίου κυβερνοασφάλειας, θα τονώσει τις ικανότητες κυβερνοασφάλειας και θα προωθήσει τις τακτικές αξιολογήσεις του επιπέδου ωριμότητας και τη βελτίωση της κυβερνοϋγιεινής. Ο προτεινόμενος **κανονισμός σχετικά με την ασφάλεια των πληροφοριών**¹⁸ θα δημιουργήσει ελάχιστο σύνολο κανόνων ασφάλειας πληροφοριών και προτύπων για τον ασφαλή χειρισμό και την ανταλλαγή πληροφοριών σε όλα τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης, ώστε να διασφαλιστεί η ενισχυμένη και συνεπής προστασία από τις εξελισσόμενες απειλές κατά των πληροφοριών τους. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν ταχέως τα μέτρα αυτά.

Η Επιτροπή έχει πλέον ολοκληρώσει τη δημόσια διαβούλευσή της σχετικά με τα μέτρα για την ενίσχυση της **κυβερνοανθεκτικότητας** των ψηφιακών προϊόντων και προετοιμάζει πρόταση που θα δημοσιευτεί το φθινόπωρο¹⁹. Με τον τρόπο αυτόν θα αντιμετωπιστούν τα τρωτά σημεία των ψηφιακών προϊόντων και των παρεπόμενων υπηρεσιών, τα οποία —ενώ δημιουργούν ευκαιρίες για τις οικονομίες και τις κοινωνίες της ΕΕ— οδηγούν επίσης σε νέες προκλήσεις, δεδομένου ότι, όσο περισσότερο αυξάνεται η διασύνδεση μεταξύ τους, τόσο ευκολότερο είναι ένα περιστατικό κυβερνοασφάλειας να επηρεάσει ένα ολόκληρο σύστημα και, ως εκ τούτου, να διαταράξει οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες.

¹⁴ [Σύσταση σχετικά με τη δημιουργία Κοινής Κυβερνομονάδας | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης \(europa.eu\)](#).

¹⁵ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/cybersecurity-5g-networks-eu-toolbox-risk-mitigating-measures>

¹⁶ Ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών, Report on the Cybersecurity of Open RAN (Έκθεση σχετικά με την κυβερνοασφάλεια του ανοικτού δικτύου ραδιοπρόσβασης Open RAN), 11 Μαΐου 2022.

¹⁷ COM(2022) 122.

¹⁸ COM(2022) 119.

¹⁹ [Πράξη για την κυβερνοανθεκτικότητα — νέοι κανόνες κυβερνοασφάλειας για τα ψηφιακά προϊόντα και τις παρεπόμενες υπηρεσίες \(europa.eu\)](#)

Στις 9 Μαρτίου 2022 οι υπουργοί της ΕΕ που είναι αρμόδιοι για τις τηλεπικοινωνίες ενέκριναν ομόφωνα την έκκληση του Νεβέρ για ενίσχυση των ικανοτήτων κυβερνοασφάλειας της ΕΕ, η οποία περιλάμβανε «την υλοποίηση νέου ταμείου αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της κυβερνοασφάλειας που θα συσταθεί από την Επιτροπή»²⁰. Η Επιτροπή εξετάζει τη βέλτιστη χρήση των υφιστάμενων κονδυλίων για τη στήριξη δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης.

Κρίσιμοι τομείς

Η ασφάλεια του **ενεργειακού** εφοδιασμού της ΕΕ έχει ζωτική σημασία για την ευημερία των πολιτών και για την ομαλή λειτουργία των οικονομιών μας, και η τρέχουσα κατάσταση έχει αναδείξει την ανάγκη θέσπισης σαφών κανόνων όσον αφορά την κυβερνοασφάλεια στον τομέα αυτόν. Η Επιτροπή επεξεργάζεται κώδικα δικτύου για την κυβερνοασφάλεια για διασυνοριακές ροές ηλεκτρικής ενέργειας, όπως απαιτείται από τον κανονισμό για την ηλεκτρική ενέργεια²¹, με σκοπό τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τις εκτιμήσεις επικινδυνότητας, τις κοινές ελάχιστες απαιτήσεις, τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και τη διαχείριση κρίσεων. Μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι στόχοι που επιδιώκονται με τον κώδικα δικτύου για την κυβερνοασφάλεια απέκτησαν ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης διαρθρωτική συνεργασία μεταξύ του ENISA, του ΕΔΔΣΜ-ηλ²², του ΕΔΔΣΜ αερίου²³ και της Ενεργειακής Κοινότητας για την τακτική παρακολούθηση της κατάστασης της κυβερνοασφάλειας στον τομέα της ενέργειας.

Η ΕΕ έχει εργαστεί για την προστασία της ασφάλειας των εταίρων χωρίς να δημιουργούνται νέοι κίνδυνοι για την ίδια. Ο συγχρονισμός έκτακτης ανάγκης των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας της Ουκρανίας και της Μολδαβίας με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2022 μετά τη θέσπιση μέτρων μετριασμού των κινδύνων, ιδίως όσον αφορά την κυβερνοασφάλεια.

Ο πόλεμος και οι κυρώσεις έχουν επίσης δημιουργήσει πολλές προκλήσεις για τις **μεταφορές** στην ΕΕ, από κινδύνους για την ασφάλεια της πολιτικής αεροπορίας της ΕΕ και των οδηγών φορτηγών που είναι εγκλωβισμένοι σε ζώνες συγκρούσεων, έως την καταστροφή των ουκρανικών υποδομών μεταφορών, με αποτέλεσμα να διακόπτονται οι αλυσίδες εφοδιασμού και να απειλείται η παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια της Αεροπορίας, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και τον Eurocontrol, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας, έχει συστήσει στους αερομεταφορείς, από την έναρξη του πολέμου, να μην εκτελούν πτήσεις εντός του εναέριου χώρου της Ουκρανίας και να αποφεύγουν τη χρήση του εναέριου χώρου εντός 100 ναυτικών μιλίων από τα σύνορα μεταξύ Λευκορωσίας και Ρωσίας/Ουκρανίας.

²⁰ [08/03/2022 - Déclaration conjointe des ministres de l'Union européenne chargés du numérique et des communications électroniques adressée au secteur numérique - Presse - Ministère des Finances \(economie.gouv.fr\)](#)

²¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 54). Ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας εξετάζει επί του παρόντος πρόταση.

²² Ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

²³ Ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς αερίου.

Η Επιτροπή εργάζεται επίσης για την ενίσχυση της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητας του τομέα των μεταφορών της ΕΕ. Ειδικότερα, ένα νέο σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τις μεταφορές²⁴, που εγκρίθηκε στις 23 Μαΐου, αντλεί διδάγματα τόσο από την πανδημία COVID-19 όσο και από τη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Προτείνει μια εργαλειοθήκη 10 δράσεων για την παροχή καθοδήγησης στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της κατά τη θέσπιση μέτρων αντιμετώπισης έκτακτων κρίσεων, συμπεριλαμβανομένων της διασφάλισης ελάχιστης συνδεσιμότητας, της ανάπτυξης ανθεκτικότητας έναντι των κυβερνοαπειλών και των υβριδικών απειλών και της ενίσχυσης της συνεργασίας με διεθνείς εταίρους όσον αφορά την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση κρίσεων. Τονίζει επίσης τη σημασία των τακτικών δοκιμών ανθεκτικότητας για διάφορα σενάρια κρίσεων, στις οποίες θα συμμετέχουν οι αρμόδιοι οργανισμοί της ΕΕ ή άλλοι φορείς με βάση τις υφιστάμενες διαδικασίες.

Σύμφωνα με το πλαίσιο **υγειονομικής ασφάλειας της ΕΕ**, η ανταλλαγή πληροφοριών βάσει του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των διακομιδών ατόμων για ιατρικούς λόγους από την Ουκρανία, πρέπει να προστατεύεται από κυβερνοεπιθέσεις και, ως εκ τούτου, ενισχύεται επί του παρόντος η ασφάλεια του συστήματος.

Συνεργασία με εταίρους

Η ΕΕ εξακολουθεί να συνεργάζεται με τους διεθνείς εταίρους της για την πρόληψη, την αποθάρρυνση, την αποτροπή και την αντιμετώπιση κακόβουλων συμπεριφορών στον κυβερνοχώρο. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει καταστήσει τη συνεργασία στον τομέα αυτόν πιο σημαντική από ποτέ. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΥΕΔ εργάζεται για την ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά την επίγνωση της κατάστασης και για τον συντονισμό της αντίδρασης σε κακόβουλες κυβερνοδραστηριότητες που στοχεύουν την Ουκρανία, καθώς και για τη στήριξη της Ουκρανίας και άλλων στην περιοχή, μέσω της συνεργασίας με εταίρους, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ, για τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας και την αποφυγή επικαλύψεων.

Στο πλαίσιο του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-ΗΠΑ (ΤΤC), ενισχύθηκε επίσης η στενή συνεργασία με τις ΗΠΑ. Η κοινή δήλωση²⁵ που υιοθετήθηκε μετά την υπουργική σύνοδο που διεξήχθη στο Παρίσι τον Μάιο τόνισε τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει το ΤΤC στην ανανεωμένη διατλαντική εταιρική σχέση, με τη συμβολή του στον συντονισμό των μέτρων που λαμβάνουν από κοινού η ΕΕ και οι ΗΠΑ έναντι της ρωσικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας. Αμφότερα τα μέρη συμφώνησαν ότι η στενή συνεργασία για την προώθηση της ανθεκτικότητας των αλυσίδων εφοδιασμού είναι πιο σημαντική από ποτέ. Επιπλέον, συστάθηκε ειδική ομάδα για τη δημόσια χρηματοδότηση ασφαλών και ανθεκτικών ψηφιακών υποδομών σε τρίτες χώρες, προκειμένου να προετοιμάσει το έδαφος για κοινή δημόσια χρηματοδότηση ΗΠΑ-ΕΕ ψηφιακών έργων σε τρίτες χώρες, με βάση ένα σύνολο κοινών γενικών αρχών.

Η στρατηγική πυξίδα που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2022 (βλ. ενότητα VII) θα ενισχύσει περαιτέρω την εργαλειοθήκη της ΕΕ για τη διπλωματία στον κυβερνοχώρο και θα αναπτύξει την πολιτική της ΕΕ για την κυβερνοάμυνα, ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένη έναντι των κυβερνοεπιθέσεων και να τις αντιμετωπίζει αποτελεσματικότερα, στο πλαίσιο ευρύτερης

²⁴ COM(2022) 21.

²⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/STATEMENT_22_3108.

στρατηγικής για την ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ να δρα σε περιπτώσεις κρίσεων και να υπερασπίζεται τα συμφέροντά της.

Στήριξη προς την Ουκρανία και τις γειτονικές χώρες στον τομέα της κυβερνοασφάλειας

Η ΕΕ στήριξε ήδη πριν από τον πόλεμο την κυβερνοανθεκτικότητα της Ουκρανίας. Ήδη τον Ιούνιο του 2021 η ΕΕ και η Ουκρανία διεξήγαγαν έναν πρώτο κυβερνοδιάλογο, και η ΕΕ παρείχε στήριξη για την κυβερνοασφάλεια και τον ανθεκτικό ψηφιακό μετασχηματισμό μέσω του προγράμματος EU4Digital για την Ουκρανία, ύψους 25 εκατ. EUR. Ένα επιπλέον πρόγραμμα αδελφοποίησης ύψους 1,5 εκατ. EUR έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους θεσμούς της Ουκρανίας που είναι αρμόδιοι για θέματα κυβερνοασφάλειας να εναρμονιστούν με τα πρότυπα της ΕΕ.

Μετά το ξέσπασμα του πολέμου, η ΕΕ προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των εμπειρογνομώνων της ΕΕ και της Ουκρανίας στον τομέα του κυβερνοχώρου και συντονίζει την παροχή τεχνικής βοήθειας, εξοπλισμού, λογισμικού και σχετικών υπηρεσιών για την ενίσχυση της κυβερνοανθεκτικότητας και της κυβερνοάμυνας της Ουκρανίας.

Επιπλέον, η ΕΕ εργάζεται για να αξιολογήσει το ενδεχόμενο μεσοπρόθεσμης στήριξης της Μολδαβίας, της Γεωργίας και των Δυτικών Βαλκανίων. Στις 3-4 Μαρτίου 2022 πραγματοποιήθηκε κοινή αποστολή αξιολόγησης στη Μολδαβία σχετικά με τις ανάγκες κυβερνοασφάλειας, η οποία οδήγησε στη θέσπιση ειδικού μέτρου αντιμετώπισης κρίσεων για την ταχεία ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας στη χώρα. Παρόμοια στήριξη ταχείας αντίδρασης προετοιμάζεται για επιλεγμένο αριθμό χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, οι οποίες θεωρούνται ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε κίνδυνο λόγω της εναρμόνισής τους με τις κυρώσεις της ΕΕ. Αξιολογείται επίσης το ενδεχόμενο παροχής πρόσθετης βοήθειας προς τη Μολδαβία μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού για την ειρήνη.

III. ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ανάγκασε εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, με αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά η διέλευση από τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Έως τις 18 Μαΐου σχεδόν 6 εκατομμύρια άτομα έφθασαν στην ΕΕ από την Ουκρανία και τη Μολδαβία και, μέχρι σήμερα, 2,8 εκατομμύρια έχουν καταγραφεί για προσωρινή προστασία στην ΕΕ. Η ΕΕ επιδίωξε να εξασφαλίσει με τον ταχύτερο και πιο ευέλικτο τρόπο την υποδοχή όσων προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο, χωρίς να διακυβεύεται η ασφάλεια στα εξωτερικά σύνορά της. Η ΕΕ έχει λάβει πρωτοφανή μέτρα για να προσφέρει προσωρινή προστασία σε όσους προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο και έχει δεσμευτεί να χειρίζεται όλες τις νέες αφίξεις χωρίς διακρίσεις. Ταυτόχρονα, δεν μπορούν να παραβλεφθούν οι δυνητικοί κίνδυνοι που ενδέχεται να προκύψουν από τη μετακίνηση τόσο πολλών ατόμων, και η ΕΕ, με την ισχυρή στήριξη των αρμόδιων οργανισμών της ΕΕ, παραμένει σε εγρήγορση όσον αφορά τις νέες εξελίξεις στο πεδίο του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

Ισχυρός χώρος Σένγκεν σε μια εποχή αυξημένων απειλών

Η διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στον χώρο Σένγκεν και εντός της ΕΕ δεν υπήρξε ποτέ τόσο σημαντική όσο στο πλαίσιο ενός κλίματος αυξημένων απειλών που

προκύπτουν από τον πόλεμο που εκτυλίσσεται πολύ κοντά στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Η Επιτροπή, υλοποιώντας το φιλόδοξο θεματολόγιο για τον χώρο Σένγκεν που καθορίζεται στη στρατηγική του Ιουνίου του 2021, εξέδωσε τον Μάιο την πρώτη έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν²⁶. Ο ετήσιος κύκλος Σένγκεν προβλέπει ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης για τον χώρο Σένγκεν, με τακτικό διαγνωστικό έλεγχο σχετικά με την κατάσταση του Σένγκεν. Αυτό θα συμβάλει ώστε να εξασφαλιστούν ο έγκαιρος προσδιορισμός των ελλείψεων και αποτελεσματικές διαδικασίες παρακολούθησης, προκειμένου να καταστεί ο χώρος Σένγκεν ισχυρότερος και ανθεκτικότερος.

Η εν λόγω πρώτη έκθεση αναγνωρίζει την ανάγκη να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την υλοποίηση βασικών πρωτοβουλιών σε επίπεδο ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων συστηματικών ελέγχων σε όλους τους ταξιδιώτες στα εξωτερικά σύνορα, με πλήρη αξιοποίηση των εντολών του Frontex και της Ευρωπόλ, καθώς και των προτεινόμενων και διαθέσιμων εργαλείων διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας.

Ειδικότερα, η νέα αρχιτεκτονική των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ για τα σύνορα, τη μετανάστευση και την ασφάλεια, καθώς και η διαλειτουργικότητά τους, αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο των προσπαθειών για τη βελτίωση της εσωτερικής ασφάλειας και της διαχείρισης των συνόρων. Η αποτελεσματική εφαρμογή όλων των στοιχείων του πλαισίου διαλειτουργικότητας σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα χρονοδιαγράμματα θα έχει ζωτική σημασία.

Επαγρύπνηση και συντονισμός

Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και με τρίτες χώρες στον τομέα της επιβολής του νόμου έχει καίρια σημασία για τη διασφάλιση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις αναδυόμενες εγκληματικές και τρομοκρατικές απειλές, καθώς και της δράσης κατά των εγκληματικών δικτύων και των ατόμων που ενδέχεται να προσπαθήσουν να επωφεληθούν από τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας. Τα κράτη μέλη και οι επιχειρησιακοί εταίροι ανταλλάσσουν ενεργά συναφή διαθέσιμα στοιχεία και πληροφορίες για θέματα εγκληματικότητας με την Ευρωπόλ, η οποία διασταυρώνει και αναλύει τις πληροφορίες και τις μετατρέπει σε αξιοποιήσιμες κοινοποιήσεις επιχειρησιακών πληροφοριών, όπως οι κοινοποιήσεις έγκαιρης προειδοποίησης και οι αξιολογήσεις απειλών, οι οποίες ανταλλάσσονται με τους εταίρους.

Οργανωμένο έγκλημα

Το οργανωμένο έγκλημα βρίσκει ήδη τρόπους εκμετάλλευσης της τρέχουσας κατάστασης. Στο πλαίσιο αρχικής ανάλυσης πληροφοριών προσδιορίστηκαν μοτίβα εγκληματικότητας σε διάφορους τομείς, όπως, μεταξύ άλλων, η εμπορία ανθρώπων, οι ψευδείς δηλώσεις εισαγόμενων και εξαγόμενων εμπορευμάτων, η διαδικτυακή απάτη, το κυβερνοέγκλημα και η παράνομη διακίνηση πυροβόλων όπλων. Υπάρχουν επίσης στοιχεία που καταδεικνύουν ότι κάποιοι κυβερνοεγκληματίες εμφανίζονται ως υπεύθυνοι συγκέντρωσης πόρων για την

²⁶ COM(2022) 301.

Ουκρανία με σκοπό να κλέψουν χρήματα και κρυπτονομίσματα²⁷. Εγκληματικές οργανώσεις από την Ουκρανία ενδέχεται να προσπαθήσουν να μετεγκατασταθούν λόγω της τρέχουσας κατάστασης και να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους στην ΕΕ.

Η Επιτροπή και η γαλλική προεδρία του Συμβουλίου εργάστηκαν από κοινού, καθώς και με τους οργανισμούς στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων της ΕΕ, ιδίως με την Ευρωπόλ, για την κινητοποίηση της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT), με σκοπό την αξιολόγηση, την πρόβλεψη, την πρόληψη και την αντιμετώπιση υφιστάμενων ή αναδυόμενων απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα. Στις 7 Απριλίου 2022 η Ευρωπόλ φιλοξένησε συνεδρίαση της EMPACT στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι και εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη της ΕΕ και την κοινότητα ασφάλειας της ΕΕ, προκειμένου να εστιάσουν στις απειλές όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα που προέκυψαν ως αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία. Τα συγκεκριμένα μέτρα που συζητήθηκαν περιλάμβαναν τη συγκέντρωση περισσότερων πληροφοριών, την εφαρμογή επιχειρησιακών δράσεων έκτακτης ανάγκης και την επανεστίαση των υφιστάμενων δράσεων, καθώς και ad hoc ημερίδες κοινής δράσης.

Η **CELBET** (τελωνειακή ομάδα εμπειρογνομόνων ανατολικών και νοτιοανατολικών χερσαίων συνόρων) —ένα έργο συνεργασίας που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή— ενημερώνεται για τις εξελίξεις στα σύνορα, στο πλαίσιο της αποστολής της που αφορά την παροχή επιχειρησιακής υποστήριξης και καθοδήγησης στους τελωνειακούς υπαλλήλους, και παρακολουθεί τις τελωνειακές κατασχέσεις στα σημεία διέλευσης των συνόρων της ΕΕ (Πολωνία, Σλοβακία, Ουγγαρία και Ρουμανία) με την Ουκρανία.

Εγκληματική και τρομοκρατική δραστηριότητα

Μολονότι δεν έχει ακόμη προκύψει άμεση τρομοκρατική απειλή στην ΕΕ σε σχέση με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, είναι σαφής η ανάγκη επαγρύπνησης.

Οι αυξημένοι κίνδυνοι εγκληματικής και τρομοκρατικής δραστηριότητας υπογραμμίζουν πόσο σημαντικό είναι τα κράτη μέλη να αξιοποιούν τις σχετικές βάσεις δεδομένων της ΕΕ, όπως το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν, να εισάγουν εκεί δεδομένα όταν είναι αναγκαίο και να τις συμβουλεύονται κατά τη διάρκεια ελέγχων σε πρόσωπα που εισέρχονται στην ΕΕ. Με τον τρόπο αυτόν, θα διασφαλίζεται ότι τα άτομα που συνιστούν απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ εντοπίζονται στα εξωτερικά σύνορα. Ο eu-LISA, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, εξακολουθεί να διασφαλίζει την πλήρη διαθεσιμότητα και αποτελεσματικότητα των συστημάτων διαχείρισης των συνόρων της ΕΕ. Οι κατευθυντήριες γραμμές²⁸ προς τα κράτη μέλη παρείχαν διευκρινίσεις ως προς τον τρόπο εξισορρόπησης της ανάγκης να διασφαλίζεται η ομαλή διαχείριση των αφίξεων στα εξωτερικά σύνορα με την παράλληλη διενέργεια των αναγκαίων ελέγχων ασφάλειας.

²⁷ Η ομάδα ανάλυσης απειλών της Google παρατήρησε αυξανόμενο αριθμό παραγόντων απειλής που χρησιμοποιούν τον πόλεμο στην Ουκρανία ως δέλεαρ σε εκστρατείες ηλεκτρονικού ψαρέματος και κακόβουλου λογισμικού. Ερευνητές της εταιρείας Cyren που δραστηριοποιείται στον τομέα της ασφάλειας στο διαδίκτυο αναφέρουν αύξηση στις απάτες με κρυπτονομίσματα που εκμεταλλεύονται τη σύρραξη μέσω της χρήσης ψευδών ιστοτόπων για δωρεές.

²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Παροχή επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων με σκοπό τη διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων ΕΕ-Ουκρανίας» (2022/C 104 I/01)

Ετοιμότητα

Πέραν της καθοδήγησης και του συντονισμού, η ετοιμότητα της ΕΕ ενισχύθηκε επίσης μέσω της διάθεσης μελών του προσωπικού των οργανισμών της ΕΕ.

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση** έχει αποστείλει επιχειρησιακές ομάδες στα κράτη μέλη της ΕΕ που γειτνιάζουν με την Ουκρανία. Οι ομάδες αυτές αποτελούνται από προσκεκλημένους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα κράτη μέλη και εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ουγγαρία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία, καθώς και στη Μολδαβία²⁹. Οι προσκεκλημένοι υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζουν τις εθνικές αρχές με ελέγχους ασφαλείας δεύτερης γραμμής στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Οι εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχουν στήριξη μέσω της συλλογής και αξιολόγησης πληροφοριών για την ανίχνευση τρομοκρατικών και εγκληματικών απειλών, τη στήριξη ερευνών και τον εντοπισμό ατόμων που συνιστούν κίνδυνο κατά την προσπάθειά τους να εισέλθουν στην ΕΕ. Οι εν λόγω επιχειρησιακές ομάδες συγκεντρώνουν πληροφορίες οι οποίες τροφοδοτούν τις αξιολογήσεις εγκληματικών απειλών που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη. Η εν λόγω δραστηριότητα συλλογής πληροφοριών δίνει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να προβλέπει τις εξελίξεις και να συντονίζει τις επιχειρησιακές δραστηριότητες με τα κράτη μέλη της ΕΕ για την αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων των εγκληματικών ομάδων που επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν τον πόλεμο στην Ουκρανία, καθώς και να αξιοποιεί την ενεργό συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις ουκρανικές αρχές επιβολής του νόμου μέσω του Ουκρανικού-συνδέσμου που βρίσκεται στην έδρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Κάτω Χώρες.

Ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)** είναι επίσης παρών στα κράτη μέλη και σε γειτονικές χώρες της ΕΕ για τη στήριξη των επιχειρήσεων ελέγχου των συνόρων: περισσότεροι από 2 100 συνοριοφύλακες είναι επί του παρόντος τοποθετημένοι σε ολόκληρη την ΕΕ, τα Δυτικά Βαλκάνια και τη Μολδαβία. Η **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EUAA)** έχει τοποθετήσει περίπου 750 υπαλλήλους σε νότια κράτη μέλη της ΕΕ και στη Λιθουανία για τη στήριξη επιχειρησιακών δραστηριοτήτων, την ενίσχυση των ικανοτήτων υποδοχής και τη συνδρομή στις διαδικασίες ασύλου.

Η Επιτροπή και η γαλλική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στηριζόμενες στην ισχύουσα **απόφαση Prüm**³⁰, η οποία παρέχει στα κράτη μέλη ένα πλαίσιο για την τοποθέτηση υπαλλήλων επιβολής του νόμου σε κοινές επιχειρήσεις, όπως κοινές περιπολίες, απέστειλαν κοινή επιστολή σε όλα τα κράτη μέλη στην οποία προσδιορίζουν τις ανάγκες και ζητούν την αποστολή αστυνομικών, προκειμένου να ξεκινήσουν κοινές περιπολίες στα κράτη μέλη πρώτης γραμμής της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από τις μαζικές διελεύσεις των συνόρων λόγω του πολέμου. Η Επιτροπή θα χρηματοδοτήσει αυτές τις αποστολές στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας / της αστυνομίας.

Αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων

²⁹ Από τις 3 Μαΐου η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τοποθετήσει 1 υπάλληλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 3 προσκεκλημένους υπαλλήλους στη Σλοβακία, 1 υπάλληλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πολωνία, 1 υπάλληλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 4 προσκεκλημένους υπαλλήλους στη Ρουμανία και 2 προσκεκλημένους υπαλλήλους στην Ουγγαρία. Στη Μολδαβία έχουν αποσπαστεί 1 υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 2 προσκεκλημένοι υπάλληλοι.

³⁰ 2008/615/ΔΕΥ, 2008/616/ΔΕΥ.

Η ΕΕ βρίσκεται σε επιφυλακή από τις πρώτες ημέρες του πολέμου όσον αφορά τους κινδύνους ενός συγκεκριμένου τομέα εγκληματικής δραστηριότητας που θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί τις μετακινήσεις τεράστιου αριθμού ατόμων που αναζητούν ασφάλεια στην ΕΕ. Είναι σημαντικό να αποτραπούν οι διακινητές ανθρώπων που στοχοποιούν ευάλωτα μετακινούμενα άτομα, τα οποία είναι κυρίως **γυναίκες και παιδιά**, χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, ψευδείς προσφορές μεταφοράς ή στέγασης.

Τον Μάρτιο η Ευρωπόλ και η Eurojust εξέδωσαν κοινοποιήσεις έγκαιρης προειδοποίησης προς τις αρμόδιες εθνικές αρχές σχετικά με πιθανή εμπορία ανθρώπων και εκμετάλλευση θυμάτων που φθάνουν από την Ουκρανία. Η Eurojust συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και στην επιτάχυνση της δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την Ουκρανία, ενώ έχει αναλάβει τον συντονισμό των ερευνών για την εμπορία ανθρώπων.

Η συντονίστρια δράσης της ΕΕ κατά της εμπορίας ανθρώπων πραγματοποίησε συναντήσεις με το δίκτυο εθνικών εισηγητών και ισοδύναμων μηχανισμών της ΕΕ, τους οργανισμούς στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων και την πλατφόρμα της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις δράσεις που απαιτούνται για την πρόληψη και την καταπολέμηση των κακοποιήσεων και την προστασία των θυμάτων. Έχουν κινηθεί έρευνες σε διάφορα κράτη μέλη σχετικά με πιθανά κρούσματα.

Η ΕΕ επιδεικνύει ταχύτητα και δυναμισμό ώστε να διασφαλιστεί η συντονισμένη αντιμετώπιση αυτής της πραγματικής απειλής για τους ανθρώπους που χρειάζονται τη βοήθεια της ΕΕ. Στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν την οδηγία για την προσωρινή προστασία παρασχέθηκαν γρήγορα επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές³¹, μεταξύ άλλων σχετικά με την πρόκληση που συνιστά η εμπορία ανθρώπων, ώστε να στηριχθούν όσοι προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Στο πλαίσιο του σχεδίου 10 σημείων για ισχυρότερο ευρωπαϊκό συντονισμό όσον αφορά την υποδοχή ατόμων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία³², το οποίο παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 28 Μαρτίου 2022, η συντονίστρια δράσης της ΕΕ κατά της εμπορίας ανθρώπων, σε συνεργασία με τους οργανισμούς της ΕΕ και τα κράτη μέλη, εκπόνησε κοινό σχέδιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων³³ με σκοπό την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων και την παροχή βοήθειας στα θύματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην καταγραφή των οντοτήτων και των ατόμων (συμπεριλαμβανομένων εθελοντών) που προτίθενται να παρέχουν κατάλυμα, μεταφορά και άλλα είδη βοήθειας, καθώς και στη διενέργεια ελέγχων ιστορικού. Η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης με τον EUAA για την παροχή στήριξης όσον αφορά τον εντοπισμό θυμάτων εμπορίας ανθρώπων κατά τη διενέργεια υγειονομικών αξιολογήσεων στα κέντρα υποδοχής. Τα ασυνόδευτα παιδιά ή τα παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο κακοποίησης, σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή καταναγκαστικής εγκληματικής δραστηριότητας. Οι προαναφερθείσες επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν επίσης καθοδήγηση για να βοηθήσουν τα κράτη μέλη στη διαχείριση της άφιξης, της

³¹ C(2022) 1806, EUR-Lex - 52022XC0321(03) - EL - EUR-Lex (europa.eu).

³² https://ec.europa.eu/home-affairs/10-point-plan-stronger-european-coordination-welcoming-people-fleeing-war-ukraine_el

³³ https://ec.europa.eu/home-affairs/news/new-anti-trafficking-plan-protect-people-fleeing-war-ukraine-2022-05-11_el

υποδοχής και της υποστήριξης των παιδιών, και ιδίως των ασυνόδευτων ανηλίκων. Για την καλύτερη ενημέρωση των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο, η Επιτροπή εγκαινίασε επίσης ειδικό ιστότοπο με ενότητα που περιλαμβάνει πρακτικές συμβουλές σχετικά με τον τρόπο αποφυγής των διακινητών.

Μολονότι έχουν αναληφθεί ορισμένες δράσεις για την ενίσχυση της ετοιμότητας ειδικά όσον αφορά την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών που προέκυψαν από τον πόλεμο, άλλα βασικά μέτρα απορρέουν από **νομοθετικές πρωτοβουλίες** που δρομολογήθηκαν ήδη πριν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη συμφωνία που επιτεύχθηκε τον Φεβρουάριο του 2022 σχετικά με την αναθεωρημένη εντολή της **Ευρωπόλ**³⁴, η οποία, μόλις τεθεί σε εφαρμογή, θα επιτρέψει στην Ευρωπόλ να προσφέρει στα κράτη μέλη βελτιωμένη στήριξη για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Επομένως, ο οργανισμός θα διαθέτει τα κατάλληλα εργαλεία και εγγυήσεις για να στηρίζει τις αστυνομικές δυνάμεις στην ανάλυση μαζικών δεδομένων για τη διερεύνηση εγκλημάτων και στην ανάπτυξη πρωτοποριακών μεθόδων για την αντιμετώπιση του κυβερνοεγκλήματος. Οι αλλαγές αυτές συνοδεύονται από ενισχυμένο πλαίσιο προστασίας των δεδομένων, καθώς και από ισχυρότερη κοινοβουλευτική εποπτεία και λογοδοσία.

Η δέσμη μέτρων για την **αστυνομική συνεργασία** που παρουσίασε η Επιτροπή στις 8 Δεκεμβρίου 2021³⁵ και βρίσκεται επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση θα ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των υπαλλήλων επιβολής του νόμου σε όλα τα κράτη μέλη, καθιστώντας την ανταλλαγή δεδομένων ταχύτερη, ευκολότερη και ασφαλέστερη, καθώς επίσης ενισχύοντας και βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα της επιχειρησιακής αστυνομικής συνεργασίας επιτόπου. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν ταχέως τη δέσμη αυτή.

Μόλις εγκριθούν και εφαρμοστούν, οι εν λόγω νομοθετικές προτάσεις θα στηρίξουν το έργο των φορέων επιβολής του νόμου όσον αφορά την καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος. Το γεγονός αυτό θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε ένα πλαίσιο όπου εγκληματικές οργανώσεις από την Ουκρανία ενδέχεται να προσπαθήσουν να μετεγκατασταθούν λόγω της τρέχουσας κατάστασης και να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους στην ΕΕ.

Η **συμβουλευτική αποστολή της ΕΕ στην Ουκρανία** στηρίζει τη μεταρρύθμιση των θεσμών επιβολής του νόμου και κράτους δικαίου στη χώρα από το 2014. Τον Μάρτιο του 2022 η εντολή της αποστολής αναθεωρήθηκε ώστε να καταστεί δυνατή η παροχή στήριξης στα ουκρανικά σημεία διέλευσης των συνόρων με την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η επίγνωση της κατάστασης όσον αφορά τις διασυνοριακές εγκληματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων, και να διευκολυνθεί η ροή ανθρωπιστικών αγαθών στην Ουκρανία.

IV. ΟΠΛΑ, ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΙΜΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

³⁴ COM(2020) 796.

³⁵ COM(2021) 780, COM(2021) 782, COM(2021) 784.

Ο πόλεμος έχει αυξήσει σε μεγάλο βαθμό την κυκλοφορία πυροβόλων όπλων και άλλων όπλων εντός της Ουκρανίας, γεγονός που δημιουργεί νέους κινδύνους για την ΕΕ και άλλα κράτη που γειτνιάζουν με την Ουκρανία.

Επαγρύπνηση και συντονισμός

Οι επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές που εκδόθηκαν τον Μάρτιο παρείχαν στα κράτη μέλη συμβουλές σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της πρόκλησης που θέτει η αυξημένη κυκλοφορία πυροβόλων όπλων σε μια περίοδο μαζικών αφίξεων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ³⁶. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές υπογραμμίζουν ότι η παρουσία πυροβόλων όπλων θα πρέπει να ελέγχεται συνεχώς και ότι δεν θα πρέπει να επιτρέπεται σε κανέναν να εισέρχεται στην ΕΕ με πυροβόλο όπλο χωρίς άδεια. Όταν κάποιο από τα εν λόγω πυροβόλα όπλα δηλώνεται από τις ουκρανικές αρχές ως απολεσθέν, τα κράτη μέλη θα πρέπει να το αναφέρουν στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν.

Έχει ζωτική σημασία όλες οι αποστολές πυροβόλων όπλων προς την Ουκρανία να καταγράφονται με ορθό τρόπο, με όλες τις σχετικές πληροφορίες (συμπεριλαμβανομένων του τύπου, της χώρας και του έτους κατασκευής, της εμπορικής ονομασίας, της μάρκας, του διαμετρήματος, του αριθμού σειράς), προκειμένου να διευκολυνθεί η ιχνηλασιμότητα των εν λόγω πυροβόλων όπλων, τόσο στην Ουκρανία όσο και στην ΕΕ.

Η ΕΕ αποδοκίμασε δημόσια τις απερίσκεπτες στρατιωτικές επιθέσεις της Ρωσίας σε μη στρατιωτικές πυρηνικές, βιολογικές και χημικές εγκαταστάσεις της Ουκρανίας και σε άμεση γειτνίαση με αυτές, καθώς και κάθε ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των εν λόγω εγκαταστάσεων. Η Επιτροπή παρακολουθεί την κατάσταση στην Ουκρανία, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη ραδιολογική απειλή που προκαλεί τη μεγαλύτερη ανησυχία από την άποψη της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ³⁷. Η Επιτροπή παρακολουθεί επίσης πιθανές χημικές απειλές και έχει δημιουργήσει εσωτερικό μηχανισμό συντονισμού σε περίπτωση που απαιτείται ταχεία αξιολόγηση κινδύνου.

Ετοιμότητα

Η Ουκρανία αποτελεί ήδη μία από τις χώρες που προσδιορίζονται ως βασικές για συγκεκριμένες δράσεις σε εξωτερικό επίπεδο στο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της διακίνησης πυροβόλων όπλων για την περίοδο 2020-2025. Υπάρχει επίσης ειδική επιχειρησιακή δράση στην περιοχή, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η Ουκρανία, στο πλαίσιο της πλατφόρμας EMPACT για τα πυροβόλα όπλα. Ωστόσο, δεδομένων των κινδύνων εκτροπής πυροβόλων όπλων, θα χρειαστούν ειδικά έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, καθώς και επιχειρησιακή συνεργασία με την Ευρωπόλ, τον Frontex και το σκέλος της πλατφόρμας EMPACT για τα πυροβόλα όπλα. Η Επιτροπή θα υποβάλει σύντομα πρόταση για την αναθεώρηση του κανονισμού για τα πυροβόλα όπλα³⁸ σχετικά με τις εξαγωγές, τις εισαγωγές και τη

³⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Παροχή επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων με σκοπό τη διευκόλυνση.

της διέλευσης των συνόρων ΕΕ-Ουκρανίας» (2022/C 104 I/01).

³⁷ Η Επιτροπή θα διοργανώσει —σε συνεργασία με τους Αμερικανούς εταίρους— εργαστήριο που εστιάζει στους κινδύνους που σχετίζονται με ραδιολογικά υλικά τα οποία βρίσκονται σε νοσοκομεία και είναι εκτός ρυθμιστικού ελέγχου.

³⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 258/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2012,

για την εφαρμογή του άρθρου 10 του πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης κατασκευής και διακίνησης

διαμετακόμιση μη στρατιωτικών πυροβόλων όπλων, στο πλαίσιο του συνολικού νομικού και επιχειρησιακού πλαισίου για την πρόληψη, τον εντοπισμό, την έρευνα και τη δίωξη της διακίνησης πυροβόλων όπλων.

Για να βελτιωθούν η ετοιμότητα και η ικανότητα αντίδρασης της ΕΕ σε κινδύνους για τη δημόσια υγεία, όπως οι χημικές, βιολογικές, ραδιολογικές και πυρηνικές (ΧΒΡΠ) απειλές, η Επιτροπή δημιουργεί στρατηγικά αποθέματα ικανοτήτων αντίδρασης μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (UCPM), ο οποίος χρηματοδοτείται από την Αρχή Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA)³⁹. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής συνεργάζονται για την ανάπτυξη στρατηγικού αποθέματος rescEU ύψους 540,5 εκατ. EUR. Το απόθεμα αυτό θα αποτελείται από εξοπλισμό και φάρμακα, εμβόλια και άλλα θεραπευτικά μέσα για τη θεραπεία ασθενών που εκτίθενται σε ΧΒΡΠ παράγοντες, καθώς και από απόθεμα απολύμανσης rescEU για την παροχή εξοπλισμού απολύμανσης και εξειδικευμένων ομάδων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών. Ως άμεσο πρώτο βήμα, η ΕΕ κινητοποίησε το ιατρικό απόθεμα rescEU για την προμήθεια δισκίων ιωδιούχου καλίου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία των ανθρώπων από τις επιβλαβείς επιπτώσεις της ακτινοβολίας, καθώς και άλλων ειδών που είναι επειγόντως αναγκαία στην Ουκρανία. Με τη βοήθεια της Γαλλίας και της Ισπανίας, έχουν ήδη παραδοθεί στην Ουκρανία σχεδόν 3 εκατομμύρια δισκία ιωδίου μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ.

V. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ

Η ΕΕ διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στις ενέργειες που αναλαμβάνει η διεθνής κοινότητα ώστε να ασκήσει πίεση στη Ρωσία για να τερματίσει την επίθεσή της κατά του ουκρανικού κράτους και των αμάχων που έχουν εμπλακεί στη σύγκρουση, η οποία είναι απαράδεκτη και αντίθετη προς το διεθνές δίκαιο. Η πίεση αυτή περιλαμβάνει μέτρα για τον προσδιορισμό των συνεπειών για τους δράστες, συμπεριλαμβανομένων αυστηρών κυρώσεων, και δράσεις για τον εντοπισμό και τη διευκόλυνση της δίωξης εγκλημάτων πολέμου.

Περιοριστικά μέτρα και δήμευση

Μετά την αναγνώριση από τη Ρωσία των εκτός κυβερνητικού ελέγχου περιοχών των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ της Ουκρανίας στις 21 Φεβρουαρίου 2022 και την εισβολή στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022, η ΕΕ έχει επιβάλει τη μεγαλύτερη μέχρι σήμερα σειρά περιοριστικών μέτρων κατά της Ρωσίας. Μέχρι στιγμής, έχουν εγκριθεί πέντε δέσμες κυρώσεων. Τα μέτρα αυτά επικεντρώνονται σε βασικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών, του εμπορίου, των μεταφορών, της άμυνας και των μέσων μαζικής επικοινωνίας, ενώ έχουν ως στόχο την πολιτική και στρατιωτική ελίτ, καθώς και εξέχοντες Ρώσους και Λευκορώσους ολιγάρχες. Οι λίστες περιλαμβάνουν ήδη περισσότερα από 1 000 άτομα και 80 οντότητες. Μια έκτη δέσμη κυρώσεων βρίσκεται υπό συζήτηση στο Συμβούλιο.

πυροβόλων όπλων, των εξαρτημάτων τους, των μερών τους και των πυρομαχικών, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών

για την καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος («πρωτόκολλο των ΗΕ για τα πυροβόλα όπλα»), και για τη θέσπιση άδειας εξαγωγής,

μέτρων εισαγωγής και διαμετακόμισης για πυροβόλα όπλα, μέρη και εξαρτήματά τους και πυρομαχικά.

³⁹ [Πρόγραμμα εργασιών της HERA για το 2022 \(europa.eu\)](https://eur01.safelinks.https://eur01.safelinks.microsoft.com/?url=https://europa.eu/programmes/eras/activities/2022)

Ο αντίκτυπος αυτών και των προηγούμενων περιοριστικών μέτρων κατά προσώπων και εταιρειών από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία θα είναι εξίσου ισχυρός με την επιβολή τους. Ο συντονισμός σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην κάλυψη πιθανών κενών, και η Επιτροπή έχει παράσχει εκτεταμένη στήριξη στα ενδιαφερόμενα μέρη, μέσω γραπτής καθοδήγησης, συνεδριάσεων μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών και ειδικής ομάδας εμπειρογνομόνων, καθώς και σειρά πόρων για τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης.

Επιπλέον, η Επιτροπή έχει συγκροτήσει την ειδική ομάδα «Δέσμευση και κατάσχεση», στην οποία συμμετέχουν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, τα κράτη μέλη, η Eurojust και η Ευρωπόλ. Μέχρι στιγμής, τα κράτη μέλη έχουν αναφέρει δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων αξίας 9,89 δισ. EUR⁴⁰. Στις 11 Απριλίου η Ευρωπόλ, από κοινού με τα κράτη μέλη, την Eurojust και τον Frontex, δρομολόγησε την επιχείρηση Oscar για τη στήριξη οικονομικών και ποινικών ερευνών με στόχο περιουσιακά στοιχεία εγκληματικής προέλευσης τα οποία ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που υπόκεινται στις κυρώσεις της ΕΕ σε σχέση με τον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η ειδική ομάδα «Δέσμευση και κατάσχεση» της ΕΕ συνεργάζεται στενά με την ειδική ομάδα «Ελίτ, εντολοδόχοι και ολιγάρχες της Ρωσίας (REPO)», η οποία συστάθηκε από τις χώρες της G7 (Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες) και ομόγνωμους εταίρους, όπως η Αυστραλία, καθώς και με την ειδική ομάδα KleptoCapture των ΗΠΑ και την ειδική ομάδα «Ουκρανία».

Η ειδική ομάδα «Δέσμευση και κατάσχεση» χρησιμεύει ως πλατφόρμα για τον συντονισμό και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών και για την παροχή καθοδήγησης σχετικά με την εφαρμογή των κυρώσεων, καθώς και για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις ποινικές έρευνες και τη δήμευση. Ειδικότερα, είναι σημαντικό οι αρχές επιβολής του νόμου να επιδεικνύουν επαγρύπνηση και προορατικότητα σε σχέση με πιθανά εγκλήματα από τα πρόσωπα και τις οντότητες που υπόκεινται σε κυρώσεις. Η ειδική ομάδα έχει επίσης ως στόχο να προωθήσει συζητήσεις σχετικά με την πιθανή διάθεση πόρων που έχουν δημευτεί, για να συμβάλουν, για παράδειγμα, στην ανασυγκρότηση της Ουκρανίας.

Η Επιτροπή εγκρίνει σήμερα δέσμη μέτρων για την **ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων**⁴¹, η οποία λαμβάνει υπόψη τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης κατά προσώπων και οντοτήτων της Ρωσίας και της Λευκορωσίας. Η δέσμη αυτή θα διευκολύνει την αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ σε ολόκληρη την Ένωση, καθιστώντας δυνατή την ταχεία αντίληψη και τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν ή ελέγχονται από πρόσωπα ή οντότητες που υπόκεινται στα εν λόγω μέτρα. Το ενισχυμένο πλαίσιο ανάκτησης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων θα εφαρμόζεται επίσης στην παραβίαση των περιοριστικών μέτρων και, ως εκ τούτου, θα διασφαλίζει τον αποτελεσματικό εντοπισμό, τη δέσμευση, τη διαχείριση και τη δήμευση των προσόδων που προέρχονται από παραβίαση των περιοριστικών μέτρων. Για να διασφαλιστεί ότι τα περιουσιακά στοιχεία των προσώπων και των οντοτήτων που παραβιάζουν τα περιοριστικά μέτρα μπορούν πράγματι να δημεύονται, η Επιτροπή βρίσκεται επίσης σήμερα σε στάδιο έκδοσης προτάσεων απόφασης του Συμβουλίου για την προσθήκη της παραβίασης κυρώσεων στον κατάλογο των εγκλημάτων της ΕΕ στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁴², συνοδευόμενων από

⁴⁰ Έχουν επίσης δεσμευτεί περιουσιακά στοιχεία της Ρωσικής Κεντρικής Τράπεζας ύψους περίπου 23 δισ. EUR.

⁴¹ COM(2022) 245.

⁴² COM(2022) 247.

ανακοίνωση⁴³, με σκοπό να προτείνει οδηγία για την προσέγγιση του ορισμού των ποινικών αδικημάτων και των ποινών για τις παραβιάσεις περιοριστικών μέτρων.

Γενικότερα, η εν λόγω δέσμη μέτρων αποτελεί κρίσιμο βήμα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Ακολουθεί τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Επιτροπή στο πλαίσιο της στρατηγικής για την Ένωση Ασφάλειας και της στρατηγικής για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2020-2025⁴⁴. Αναθεωρεί την οδηγία του 2014 για τη δήμευση, την απόφαση του Συμβουλίου του 2007 σχετικά με τις υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων (ARO) και την απόφαση-πλαίσιο του 2005 για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος, ώστε να ενισχυθούν οι ικανότητες ανίχνευσης και εντοπισμού και, τελικά, δήμευσης παράνομων κερδών για την αντιμετώπιση των πολύ χαμηλών ποσοστών δήμευσης στην ΕΕ⁴⁵. Η δέσμη μέτρων διευρύνει το πεδίο των καλυπτόμενων αξιόποινων πράξεων και επεκτείνει τους κανόνες για τη δήμευση σε περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η ποινική καταδίκη για συγκεκριμένο έγκλημα, αλλά τα περιουσιακά στοιχεία προέρχονται σαφώς από εγκληματικές δραστηριότητες. Με την αναθεώρηση αυξάνεται επίσης η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης δεσμευμένων και δημευμένων περιουσιακών στοιχείων και ενισχύεται η ικανότητα των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων να ανιχνεύουν και να εντοπίζουν παράνομα περιουσιακά στοιχεία. Το νέο πλαίσιο της ΕΕ για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων έχει σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση του πολύπλοκου τρόπου λειτουργίας των εγκληματικών οργανώσεων, οι οποίες συχνά δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο και χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για την απόκρυψη των περιουσιακών τους στοιχείων, μεταξύ άλλων μέσω κρυπτοστοιχείων.

Συντονισμένη δικαστική αντίδραση

Συνεχίζονται επίσης οι εργασίες σε επίπεδο ΕΕ για τη διασφάλιση συντονισμένης δικαστικής αντίδρασης σε **διεθνή εγκλήματα** που εικάζεται ότι διαπράχθηκαν στην Ουκρανία, ώστε οι δράστες να λογοδοτήσουν.

Δύο κράτη μέλη και η Ουκρανία συγκρότησαν κοινή ομάδα έρευνας (ΚΟΕ) για τη διερεύνηση των εγκλημάτων πολέμου, των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και άλλων διεθνών εγκλημάτων που εικάζεται ότι διαπράχθηκαν στο έδαφος της Ουκρανίας. Η Eurojust παρέχει νομική, αναλυτική, οικονομική και υλικοτεχνική υποστήριξη στην εν λόγω ΚΟΕ. Στις 25 Απριλίου 2022 το Γραφείο του Εισαγγελέα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΟΤΡ-ICC) εντάχθηκε στην ΚΟΕ με την ιδιότητα του συμμετέχοντος⁴⁶, ενώ αναμένεται να ενταχθούν σύντομα επιπλέον συμμετέχοντες.

Στις 25 Απριλίου 2022 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για την τροποποίηση του κανονισμού για την Eurojust⁴⁷, προκειμένου η Eurojust να διατηρεί, να αναλύει και να αποθηκεύει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με βασικά διεθνή εγκλήματα. Η Eurojust και η Ευρωπόλ θα συνεχίσουν να συνεργάζονται στενά καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας. Καίριο

⁴³ COM(2022) 249.

⁴⁴ COM(2021) 170.

⁴⁵ Η Ευρωπόλ εκτιμά ότι μόνο το 2 % των περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης δεσμεύονται (2,4 δισ. EUR) και το 1 % αυτών δημεύεται (1,2 δισ. EUR), ενώ τα έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες στις κύριες εγκληματικές αγορές στην ΕΕ ανήλθαν το 2019 σε 139 δισ. EUR (1 % του ΑΕΠ της ΕΕ).

⁴⁶ <https://www.eurojust.europa.eu/eurojust-and-the-war-in-ukraine>

⁴⁷ COM(2022) 187 final.

ρόλο στον συντονισμό της δικαστικής αντίδρασης διαδραματίζει επίσης το δίκτυο κατά της γενοκτονίας, η γραμματεία του οποίου φιλοξενείται από την Eurojust, το οποίο έχει καταρτίσει έναν Άτλαντα ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται επί του παρόντος στην Ουκρανία και υποστηρίζει εθνικούς επαγγελματίες από τα κράτη μέλη και την Ουκρανία που χειρίζονται ενεργές υποθέσεις σχετιζόμενες με τον πόλεμο.

Τον Απρίλιο του 2022 το Συμβούλιο αναθέωρησε περαιτέρω την εντολή της **συμβουλευτικής αποστολής της ΕΕ στην Ουκρανία**, ανοίγοντας τον δρόμο για την παροχή στήριξης από την αποστολή στις ουκρανικές αρχές όσον αφορά την έρευνα και τη δίωξη τυχόν διεθνών εγκλημάτων που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας. Η αποστολή θα παρέχει στις ουκρανικές αρχές στρατηγικές συμβουλές σχετικά με την έρευνα και δίωξη διεθνών εγκλημάτων, τις αναγκαίες τροποποιήσεις της ουκρανικής νομοθεσίας, τη στρατηγική επικοινωνίας, καθώς και την κατάρτιση σε συναφή θέματα. Η αποστολή αποτελεί μέρος μιας σειράς πρωτοβουλιών συντονισμού στο πλαίσιο αυτό και, από κοινού με την αντιπροσωπεία της ΕΕ, αποτελεί μέρος της συμβουλευτικής ομάδας ΗΠΑ-ΕΕ για τα αποτρόπαια εγκλήματα στην Ουκρανία.

VI. ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΞΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οι τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις έχουν υπογραμμίσει τους κινδύνους των παρεμβάσεων από ξένους παράγοντες. Η στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας συνοδεύτηκε από δραστηριότητες **χειραγώγησης και παρέμβασης**. Αβάσιμες καταγγελίες εναντίον της ουκρανικής κυβέρνησης για «ναζισμό» και «γενοκτονία», παραπλανητικές επιχειρήσεις και ανυπόστατες κατηγορίες κατά του ΝΑΤΟ και της Δύσης έχουν χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογήσουν τις βίαιες επιθέσεις κατά της Ουκρανίας, ενώ η ελευθερία του λόγου και η ανεξάρτητη δημοσιογραφία στο εσωτερικό της Ρωσίας έχουν κατασταλεί. Ο κίνδυνος παραποίησης οπτικοακουστικού υλικού και παραπληροφόρησης είναι συνεχής, ενώ η Ρωσία μπορεί να επιχειρήσει να χρησιμοποιήσει τα μέσα αυτά ως πρόσχημα για πρόσθετες στρατιωτικές επιθέσεις, για να αποδυναμώσει την αποφασιστικότητα της ουκρανικής αντίστασης, να διχάσει τη διεθνή κοινότητα ως προς την εναντίωσή της στον πόλεμο ή να σπείρει αμφιβολίες σχετικά με τις παραβάσεις του διεθνούς δικαίου από τη Ρωσία. Η ΕΕ δεσμεύθηκε, στο πλαίσιο της στρατηγικής πυξίδας, να απαντήσει σθεναρά στη χειραγώγηση της πληροφόρησης και τις παρεμβάσεις από ξένους παράγοντες και να ενισχύσει την ανθεκτικότητά της και την ικανότητά της να αντιμετωπίζει τέτοιες απειλές⁴⁸. Η χειραγώγηση του δημοκρατικού διαλόγου εντός της ΕΕ αποτελεί αντικείμενο του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για τη δημοκρατία, του συντονισμένου σχεδίου της Επιτροπής για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και την ενίσχυση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας⁴⁹.

Επαγρύπνηση και συντονισμός

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανταποκρίθηκε μέσω αποφασιστικής και συντονισμένης δράσης στην εκστρατεία παραπληροφόρησης της Ρωσίας στο πλαίσιο της στρατιωτικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας. Η ΕΕ συνεργάστηκε στενά με τα κράτη μέλη της μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, καθώς και με διεθνείς εταίρους όπως το ΝΑΤΟ, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και ο μηχανισμός ταχείας αντίδρασης της G7, για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις

⁴⁸ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/el/pdf>

⁴⁹ COM(2020) 790.

τάσεις και τις τακτικές χειραγώγησης που χρησιμοποιεί το Κρεμλίνο. Οι εργασίες για την αποδόμηση της χειραγώγησης του Κρεμλίνου έχουν ενταθεί, ιδίως μέσω του ιστοτόπου EUvsDisinfo, ο οποίος μεταδίδει περιεχόμενο στα αγγλικά, τα ρωσικά, τα ουκρανικά και σε άλλες γλώσσες, για την παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών εντός της ΕΕ, στην Ουκρανία και την ευρύτερη περιοχή, καθώς και εντός της Ρωσίας. Από τις 2 Μαρτίου έχουν ανασταλεί η εκπομπή και η μετάδοση των καναλιών RT και Sputnik που ανήκουν σε ρωσικά κρατικά μέσα μαζικής επικοινωνίας στην ΕΕ ή των προγραμμάτων τους που απευθύνονται στην ΕΕ ως συνέπεια των περιοριστικών μέτρων που έλαβε η ΕΕ. Διαδικτυακές πλατφόρμες, κορυφαία κοινωνικά δίκτυα, διαφημιστές και ο διαφημιστικός κλάδος που έχουν υπογράψει τον κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση⁵⁰ λαμβάνουν επείγοντα μέτρα για τον περιορισμό της παραπληροφόρησης που σχετίζεται με τη ρωσική επίθεση στην Ουκρανία. Η Επιτροπή και η ΕΥΕΔ παρακολουθούν τις προσπάθειες αυτές. Οι πληροφορίες που παρέχονται δείχνουν ότι οι πλατφόρμες έχουν ενισχύσει τα εργαλεία τους για την παρακολούθηση και την παρέμβαση που σχετίζονται με τον πόλεμο.

Επιπλέον, αναπτύσσονται ταχέως δράσεις για τη στήριξη των χωρών της Κεντρικής Ασίας και των Δυτικών Βαλκανίων με σκοπό την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πληροφοριών και την καταπολέμηση της χειραγώγησης της πληροφόρησης και της παραπληροφόρησης από ξένους παράγοντες.

Ετοιμότητα

Η απροκάλυπτη χρήση της χειραγώγησης της πληροφόρησης και της παρέμβασης από ξένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της παραπληροφόρησης ως ενός από τα εργαλεία υβριδικών απειλών, κατέστησε εξαιρετικά επείγουσα την παρακολούθηση του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για τη δημοκρατία. Τους τελευταίους μήνες τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν στηρίξει τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση της χειραγώγησης της πληροφόρησης και της παρέμβασης από ξένους παράγοντες, ιδίως στο πλαίσιο του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τακτικές που χρησιμοποιούν οι φορείς των μεθόδων αυτών και τις στρατηγικές αντίδρασης. Συνεχίζονται οι συζητήσεις για την περαιτέρω ενίσχυση της συνολικής αντιμετώπισης από πλευράς ΕΕ της χειραγώγησης της πληροφόρησης και της παρέμβασης από ξένους παράγοντες, βάσει υπομνήματος που παρουσίασε η ΕΥΕΔ σχετικά με την ανάπτυξη ειδικής **εργαλειοθήκης** για την αντιμετώπιση της απειλής αυτής. Αυτό συνενώνει τα υφιστάμενα εσωτερικά μέτρα και τα νέα εργαλεία της ΕΕ στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Θα επωφεληθεί επίσης από την εντατικοποίηση της δράσης της ειδικής ομάδας Stratcom⁵¹ της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, καθώς και της Επιτροπής.

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων («EDMO») συγκρότησε ειδική ομάδα για την παραπληροφόρηση μετά το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία και συντονίζει τις δράσεις των ελεγκτών γεγονότων και των ερευνητών στο δίκτυό του. Ανέλυσε τον τρόπο με

⁵⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

⁵¹ Το τμήμα στρατηγικής επικοινωνίας, ειδικών ομάδων και ανάλυσης πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης παρέχει στήριξη στρατηγικής επικοινωνίας κατά την εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ σε συναφείς περιοχές προτεραιότητας (Νότια και Ανατολική Γειτονία, Δυτικά Βαλκάνια), αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας ειδικές δράσεις στρατηγικής επικοινωνίας που επικεντρώνονται στην προώθηση των πολιτικών, των αξιών, των στόχων και των συμφερόντων της ΕΕ.

τον οποίο οι συνωμοσιολόγοι για τη νόσο COVID-19 στράφηκαν γρήγορα προς τη διάδοση ψευδών ειδήσεων υπέρ των Ρώσων, μια αλλαγή που παρατηρήθηκε σε αρκετά κράτη μέλη⁵².

Η προτεινόμενη πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες επιδιώκει να προσαρμοστεί στις ταχέως εξελισσόμενες ψηφιακές τεχνολογίες και στο τι σημαίνει αυτό για τις τεχνολογικές και δημοκρατικές προκλήσεις, όπως η ρητορική μίσους, η παραπληροφόρηση στο διαδίκτυο και οι στρατηγικές αποσταθεροποίησης. Η επίτευξη σημαντικής προόδου στις διαπραγματεύσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αναμένεται να επιτρέψει την ταχεία έγκριση της δέσμης.

VII. ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

Σε μια εποχή κατά την οποία ο πόλεμος επέστρεψε στην Ευρώπη, καθώς και σε μια περίοδο μεγάλων γεωπολιτικών αλλαγών, ο συντονισμός της ασφάλειας στην ΕΕ έχει εξελιχθεί, αξιοποιώντας πρωτοβουλίες που είχαν ήδη δρομολογηθεί πριν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Οι πρωτοβουλίες που αφορούν κυρίως την εξωτερική ασφάλεια της ΕΕ έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο εσωτερικό θεματολόγιο της Ένωσης Ασφάλειας.

Στις 15 Φεβρουαρίου 2022 η Επιτροπή παρουσίασε τη **δέσμη μέτρων για την άμυνα**⁵³, με σειρά πρωτοβουλιών σε τομείς ζωτικής σημασίας για την άμυνα και την ασφάλεια εντός της ΕΕ. Αυτή η συμβολή της Επιτροπής στην ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια καλύπτει όλο το φάσμα των προκλήσεων. Προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για μια πιο ολοκληρωμένη και ανταγωνιστική ευρωπαϊκή αγορά άμυνας, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας εντός της ΕΕ και της δημιουργίας οικονομιών κλίμακας. Περιλαμβάνει επίσης χάρτη πορείας για τις κρίσιμες τεχνολογίες για την ασφάλεια και την άμυνα, με στόχο την τόνωση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας στους τομείς αυτούς και τη μείωση των εξαρτήσεων στις κρίσιμες τεχνολογίες και αξιακές αλυσίδες. Η δέσμη μέτρων αποσκοπεί επίσης στην ενίσχυση της αμυντικής διάστασης του διαστήματος σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα μπορούσε να εντείνει τις δράσεις της κατά των υβριδικών απειλών, μεταξύ άλλων στον κυβερνοχώρο, να ενισχύσει τη στρατιωτική κινητικότητα εντός και εκτός Ευρώπης και να αντιμετωπίσει περαιτέρω τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής που σχετίζονται με την άμυνα. Για να συμπληρωθεί το έργο αυτό, η κοινή ανακοίνωση με τίτλο **«Ανάλυση των επενδυτικών κενών στον τομέα της άμυνας και μελλοντική πορεία»**⁵⁴ της 18ης Μαΐου εξετάζει τα κενά που πρέπει να αντιμετωπιστούν όσον αφορά τις δυνατότητες και τη βιομηχανία με σκοπό τη στήριξη των πλέον εκτεθειμένων κρατών μελών της ΕΕ και τον προσδιορισμό μέτρων για τον μετριασμό των ελλείψεων που εντοπίστηκαν.

Η ανθεκτικότητα της ΕΕ στις απειλές αυτές συνεπάγεται επίσης προσεγγίσεις βάσει ικανοτήτων σε όλους τους τομείς της ασφάλειας, όπως υποστηρίζεται στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τις συνέργειες μεταξύ της μη στρατιωτικής, της αμυντικής και της διαστημικής βιομηχανίας⁵⁵. Συνεχίζονται οι εργασίες για την προώθηση προσεγγίσεων βάσει ικανοτήτων στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας και της επιβολής του νόμου.

⁵² <https://edmo.eu/2022/03/30/how-covid-19-conspiracy-theorists-pivoted-to-pro-russian-hoaxes/>

⁵³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/contributing-european-defence_el

⁵⁴ JOIN(2022) 24.

⁵⁵ COM(2021) 70.

Στις 21 Μαρτίου 2022 το Συμβούλιο ενέκρινε τη **στρατηγική πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα**⁵⁶, η οποία εγκρίθηκε λίγο αργότερα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η πυξίδα περιγράφει ένα φιλόδοξο σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ έως το 2030. Στόχος είναι να καταστεί η ΕΕ ισχυρότερος και ικανότερος πάροχος ασφάλειας, ο οποίος προστατεύει τους πολίτες της και συμβάλλει στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Περιέχει συγκεκριμένες προτάσεις, με πολύ ακριβές χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, για τη βελτίωση της ικανότητας της ΕΕ να ενεργεί αποφασιστικά σε περιπτώσεις κρίσεων.

Ένα από τα παραδοτέα της στρατηγικής πυξίδας είναι η ανάπτυξη **εργαλειοθήκης της ΕΕ για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών**, η οποία θα πρέπει να παρέχει ένα πλαίσιο για συντονισμένη αντίδραση σε υβριδικές εκστρατείες που θίγουν την ΕΕ και τα κράτη μέλη της, συμπεριλαμβανομένων εσωτερικών και εξωτερικών μέτρων. Μετά τον προσδιορισμό των τομεακών βασικών παραμέτρων ανθεκτικότητας που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2022⁵⁷, θα ολοκληρωθεί ανάλυση των κενών και των αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα συνεχίσει να αναπτύσσει ετοιμότητα, ανθεκτικότητα και ικανότητα αντίδρασης σε απειλές που προκύπτουν από την επίθεση της Ρωσίας και από κάθε άλλη προσπάθεια αποσταθεροποίησης των δημοκρατιών και της βασιζόμενης σε κανόνες πολυμερούς τάξης.

VIII. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Όσον αφορά το μέλλον, η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να τηρεί στάση μέγιστης επαγρύπνησης έναντι των εξελισσόμενων απειλών και να αναπτύσσει **ετοιμότητα και ανθεκτικότητα απέναντι σε όλα τα ενδεχόμενα**. Οι επιπτώσεις του πολέμου μπορεί να λάβουν διάφορες μορφές, οι οποίες δεν μπορούν ακόμη να εκτιμηθούν στο σύνολό τους.

Η έκταση της μετατόπισης των ουκρανικών εγκληματικών δικτύων δεν είναι ακόμη γνωστή. Από τις προηγούμενες υποθέσεις που έχει διαχειριστεί η Eurojust προκύπτει τάση διακίνησης ηρωίνης από το Αφγανιστάν προς την ΕΕ μέσω της Ουκρανίας, όπως επιβεβαιώνεται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΙΝΤ)⁵⁸. Η αστάθεια ενδέχεται να δυσχεράνει ακόμη περισσότερο την ανάληψη δράσης κατά του εμπορίου ηρωίνης μέσω αυτής της οδού, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο πιθανής αύξησης της ροής ναρκωτικών προς την ΕΕ.

Ορισμένοι κίνδυνοι για την ΕΕ είναι πιθανότερο να αυξηθούν στο τέλος ή κατά τη διάρκεια πιθανών παύσεων των εχθροπραξιών. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην κυκλοφορία πυροβόλων όπλων, με τον κίνδυνο να αυξάνεται κατά τον τερματισμό των εχθροπραξιών στην Ουκρανία. Η προηγούμενη πείρα αναδεικνύει επίσης τον κίνδυνο η επιστροφή των

⁵⁶ Στρατηγική πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα — Για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που προστατεύει τους πολίτες, τις αξίες και τα συμφέροντά της και συμβάλλει στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια:
<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/el/pdf>

⁵⁷ SWD(2022) 21 final.

⁵⁸ Report on the drug and alcoholic situation in Ukraine for 2020 (Εκθεση σχετικά με την κατάσταση όσον αφορά τα ναρκωτικά και το αλκοόλ στην Ουκρανία για το 2020) (σύμφωνα με στοιχεία του 2019), ΕΚΠΙΝΤ, Stopping the trafficking of a heroin substitute in France, Poland and Ukraine, including the planning and execution of a controlled delivery (Τερματισμός της διακίνησης υποκατάστατου ηρωίνης στη Γαλλία, την Πολωνία και την Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένων του προγραμματισμού και της εκτέλεσης εποπτευόμενης παράδοσης), 2021/00446, Eurojust, Μάιος 2020.

ξένων μαχητών που έχουν αποκτήσει πείρα στο πεδίο της μάχης και που ενδέχεται να έχουν έρθει σε επαφή με εξτρεμιστικές ομάδες να αποτελέσει σε μεταγενέστερο στάδιο πηγή τρομοκρατικής δράσης στην ΕΕ. Αυτό το πιθανό φαινόμενο θα πρέπει να παρακολουθείται προσεκτικά, ενώ η Επιτροπή διευκολύνει ήδη τις συζητήσεις μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις προκλήσεις που θέτει η επιστροφή ξένων εθελοντών με βίαιο εξτρεμιστικό υπόβαθρο.

Ενόψει αυτών των πιθανών απειλών, είναι σημαντικό να συνεχιστεί η εφαρμογή της στρατηγικής για την Ένωση Ασφάλειας, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή βασικών στρατηγικών, όπως η στρατηγική κυβερνοασφάλειας της ΕΕ, η στρατηγική για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος (2020-2025), το θεματολόγιο της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (2020-2025), το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της διακίνησης πυροβόλων όπλων (2020-2025), η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2021-2025) και η στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2021-2025).

Θα συνεχιστούν οι προσπάθειες ώστε να παρασχεθεί το αναγκαίο νομοθετικό πλαίσιο στην ΕΕ. Για παράδειγμα, η Επιτροπή καταρτίζει την εκτίμηση των επιπτώσεων για πρόταση που θα ρυθμίζει την εμπορία και τη χρήση χημικών προϊόντων υψηλού κινδύνου.

IX. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Ένωση Ασφάλειας εξακολουθεί να διαδραματίζει τον ρόλο της στην προετοιμασία της ΕΕ και των κρατών μελών της για την αντιμετώπιση υφιστάμενων και δυνητικών απειλών. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας κατέδειξε πόσο γρήγορα μπορούν να γίνουν πραγματικές οι θεωρητικές απειλές και υπογραμμίζει τη σημασία της επαγρύπνησης, του συντονισμού και της ετοιμότητας.

Η παρούσα τέταρτη έκθεση προόδου σχετικά με τη στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας καταδεικνύει ότι η ΕΕ είναι σε θέση να προσαρμόζεται, ακόμη και ενόψει έκτακτων και απροσδόκητων απειλών, όπως ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η αποφασιστική εφαρμογή της στρατηγικής για την Ένωση Ασφάλειας είναι πιο σημαντική από ποτέ.